

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Programma:

16.05-16.55

Assurance van niet-financiële informatie in het MKB

Door:

Prof. Hans Gortemaker RA en Dr. Antoinette Rijsenbilt

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Onderzoek:

Nemacc Raad verzoekt onderzoek te verrichten naar huidige en nieuwe assurance diensten, te verlenen door MKB accountants:

- inventarisatie huidige en nieuwe producten;
- behoefte peiling naar assurance producten;
- handvatten t.b.v. assurance verschaffing.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Onderzoek:

Het gaat niet om historische financiële informatie, maar om:

- niet-financiële presentatie of condities (KPI);
- fysieke kenmerken (capaciteit van een inrichting);
- systemen en processen (IB- of IT-systeem);
- gedrag, waaronder naleving van regelgeving (praktijken PZ).

Niet-financiële informatie bestaat uit alle kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over de strategie, de bedrijfsvoering en de uitkomsten hiervan in de vorm van prestaties of effecten, zonder dat sprake hoeft te zijn van een directe koppeling met een financieel registratiesysteem.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Onderzoek aanpak:

1. Literatuuronderzoek: 16 mogelijke diensten;
2. Denktank kiest 5 meest relevante diensten;
3. Interviews stakeholders: koepels, kantoren;
4. Interviews ondernemers, banken en accountants
5. Ontwikkelen van een werkplan i.s.m. RUG

Team 1+2+3: Hans, Antoinette,
Rudi en Elly (ESAA)

Team 4+5: Nancy en Dick (RUG)

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 1: Literatuur:

- duurzaamheidsverslag, integrated report, KPI;
- werking interne beheersing;
- naleving van regelgeving;
- toekomstgerichte informatie;
- compliance m.b.t. IT systemen;
- business reviews (kwaliteit/effectiviteit);
- betrouwbaarheid XBRL data;
- informatie verschaft via het internet;

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 1: Literatuur (vervolg):

- datalevel assurance;
- continuous auditing;
- compliance met wet- en regelgeving;
- cyber-security;
- inleenverklaring;
- solvabiliteitsverklaring;
- inkomensmededelingen t.b.v. hypotheek;
- gematigde assurance bij de jaarrekening.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 2: Onderzoek - Denktank

- duurzaamheidsverslagen;
- datalevel assurance;
- continuous auditing;
- compliance met wet- en regelgeving;
- gematigde assurance

Ook nog genoemd: keteninformatie, horizontaal toezicht, gedragscode, identiteitsaudit, privacy gegevens, vermogensopstellingen.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 3: Interviews met stakeholders:

- zien nog niet veel toepassingen;
- voorzien wordt behoefte o.g.v.: keten-informatie, toepassingen op IT gebied, bestuursverslag, invloed wet- en regelgeving.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 3: Kantoren:

- 3402 verklaringen;
- integrated report;
- toekomstgerichte informatie;
- keteninformatie;
- keurmerken;
- emissiegegevens;
- effectiviteit/efficiency processen;
- prestatie indicatoren;
- cyber-security;
- betrouwbaarheid hard- en software;
- blockchain toepassingen;
- internet of things;
- artificial intelligence (algoritmen).

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Ad 4: Interviews ondernemers, banken en accountants

- Ondernemers zien kansen voor hun onderneming!
- De intrinsieke motivatie ten aanzien van duurzaamheidsvraagstukken is van belang, maar de organisatorische en financiële keerzijde speelt een belangrijke rol.
- De middelgrote en kleine ondernemingen in de keten ervaren druk vanuit grote afnemers en leveranciers.
- De banken spelen een belangrijke rol, met name op het punt van klimaatimpact.
- Maatregelen op het gebied van energie, verpakking en grondstoffen hebben veelal een positieve financiële impact.
- Echter, als het aankomt op de financiële dekking voor (kostprijsverhogende) investeringen, ervaren de ondernemers nog veel weerstand bij de afnemers.
- Accountants in het MKB hebben oog voor de ontwikkelingen op het gebied van NFI (met een focus op de klimaatdiscussie), maar: men ervaart beperkingen vanuit de omvang van de accountantsorganisaties in samenhang met deskundigheid

NEMACC

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Kansen:

- bestaansrecht accountant;
- behoefte aan assurance op maat,
- duurzaamheid,
- continuous assurance;
- vertaal producten big 4 naar MKB.

Bedreigingen:

- kwaliteit dataproces cliënt;
- ontbreken deskundigheid accountant;
- gebrek aan zicht op toegevoegde waarde;
- IT omgeving cliënt;
- IT investeringen accountant;
- dossiervorming en toetsing.

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Onderzoek RUG

- Beschrijvingen en handvatten t.b.v. de MKB accountant
- Aandachtspunten voor assurance en de natuurlijke adviesfunctie
- Bijzondere aandacht voor kredietverlening en ketentransparantie
- Interviews met vertegenwoordigers van banken, ondernemers en de MKB accountants

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Gesprek met Banken

- Waar komt het geld vandaan en waar gaat het naartoe
- Banken stellen eisen aan bron en doel
- Expliciet aandacht voor duurzaamheidseisen

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Gesprek met Ondernemers

- Zien kansen om business te versterken of in stand te houden
- Intrinsieke motivatie van de ondernemer is van belang
- Organisatorische en financiële keerzijde
- Middelgrote en kleinere ondernemingen ervaren druk van grote afnemers en leveranciers
- Mooie voorbeelden: transport, vetsmelterij, autodealer, spuitelij

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Gesprek met Accountants

- Houd rekening met de (kleine) omvang van kantoren
- Deskundigheid van de accountant is een speerpunt
- Geïntegreerde verslaggeving staat nog ver weg van ondernemer en accountant
- Klimaatverandering (CO2 en energieverbruik) meest herkenbaar
- MKB kantoren beginnen niet-financiële informatie te ontdekken, meer in de rol van gesprekspartner dan assuranceprovider
- MKB accountant zoekt naar handvatten voor opstarten gesprek
- Accountants zien mogelijkheid tot samenwerking

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Gesprek met Accountants (vervolg)

- Accountants geven aan dat niet-financiële informatie vrijwel net zo belangrijk is als financiële informatie. Zij noemen met name het bestuursverslag
- Accountants moeten focus verbreden naar niet-financiële informatie
- Accountants vinden de financiële paragraaf het meest interessant om te lezen
- 80% van de MKB accountants vindt dat bij geïntegreerde verslaggeving een geïntegreerde controleverklaring past
- 70% van de MKB accountants vindt dat duurzaamheid in het kader van de natuurlijke adviesfunctie op de agenda moet staan

NEMACC

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Vershil financiële versus niet-financiële informatie

- Niet-financiële informatie is breed gedefinieerd
- Onderliggende informatiesystemen verschillend
- Doel en reikwijdte opdracht
- Geschiktheid criteria
- Bepaling materialiteit
- Type beweringen gekoppeld aan risico's
- (on)volwassenheid informatiesysteem
- Vergaring bewijs
- Impact toekomstgerichte informatie
- Impact PKI en professional judgement

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Uitgangspunten assurance bij niet-financiële informatie

- Drie partijen relatie
- Onderzoeksubject
- Criteria
- Objectinformatie
- Bewijs
- Assurance-rapport

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Mate van zekerheid

- Redelijke mate van zekerheid
- Beperkte mate van zekerheid

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Benadering

- Risico-gericht
- $AR = f(IR, IBR, DR)$
- Professionele oordeelsvorming en PKI

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Er zijn 4 stadia bij een assurance-opdracht in het MKB met daarin 10 stappen:

A. De opdracht

1. Offertetraject en randvoorwaarden voor de assurance-opdracht
2. Opdrachtaanvaarding

B. Oriëntatie

3. Onderneming, omgevingsfactoren en gehanteerde criteria
4. Stakeholderdialoog, keuze materiele onderwerpen en indicatoren, en het vaststellen van materialiteit
5. Verslaggevingsprocessen en beheersmaatregelen
6. Risicoanalyse en planning procedures (aard, timing en diepgang)

C. Detaillering

7. Uitvoeren van verdere procedures

D. Conclusie

8. Concluderende evaluatie van toereikendheid verkregen bewijs
9. Bevestiging door de onderneming en toestemming tot openbaarmaking van accountant
10. Communicatie

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 1 Offerte en randvoorwaarden

- Doel en reikwijdte van de opdracht
- Object duidelijk afgebakend
- Reikwijdte niet misleidend
- Wie zijn de gebruikers
- Geschikte criteria (algemeen aanvaard of specifiek)
- Voorbeelden

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 2 Opdrachtaanvaarding, team

- Rol accountant, opdrachtgever en gebruiker helder
- Opdrachtbevestiging
- Team voldoende deskundig m.b.t. object en assurance niet-financiële informatie
- Indien niet binnen het kantoor aanwezig; inschakeling externe expertise (documentatie)
- Voorbeelden

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 3 Inzicht onderneming, omgeving, criteria

- Diepgang afhankelijk van het object
- Bij breed object van onderzoek gericht inzicht
- Inzicht organisatie: structuur, activiteiten, producten, algemene en bedrijfstak specifieke ontwikkelingen, technologische ontwikkelingen, relevante wet- strategie en doelstellingen, meetwijzen en regelgeving
- Diepgaand begrip verslaggevingscriteria
- Impact informatietechnologie
- Identificeren van inherente risico's
- Documentatie

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 4 Inzicht in stakeholderdialoog, keuze onderwerpen/indicatoren, bepalen materialiteit

- Verschillende gebruikers met verschillende behoeften
- Verschillende indicatoren, dus moeilijk overkoepelende materialiteit vast te stellen
- Begrenzing rapportage
- Informatie kan beschrijvend zijn of kwantitatief
- Grafische voorstellingen
- Raamwerken zijn nog in ontwikkeling (GRI, IIRC, zelf ontwikkeld)
- Stakeholder dialoog
- Materialiteit

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 5 Inzicht in verslaggevingsprocessen en beheersmaatregelen

- Variëteit aan onderwerpen
- Data verzameld door mensen met verschillende achtergronden
- Toezicht op het proces rondom de rapportage is niet altijd goed ontworpen
- Variëteit aan IT systemen
- Audittrail kan uitdaging vormen
- IB minder ontwikkeld
- Meetwijze en frequentie metingen
- Vergaring bewijs
- Informatiebronnen
- Potentiële risico's die kunnen leiden tot materiële afwijkingen

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 6 Risico-analyse en werkprogramma

- Risico's worden verzameld
- Risico's worden gestructureerd naar bewering
- Werkzaamheden gerelateerd aan beweringen (bestaan, volledigheid, nauwkeurigheid, afbakening, classificatie, consistentie en begrijpelijkheid)
- Documentatie

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 7 Uitvoeren van verdere procedures

- Verschillen tussen een opdracht met redelijke mate van zekerheid en een beperkte mate
- Beschrijvende informatie
- Verificatie
- Consolidatieproces

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 8 Concluderende evaluatie van toereikend verkregen bewijs

- Impact professionele oordeelsvorming
- Voldoende en geschikt bewijs
- Robuustheid bewijs
- Behandelen afwijkingen
- Fraude
- Gelijktijdig gepubliceerde informatie
- Documentatie

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 9 Bevestiging door de onderneming en toestemming tot openbaarmaking

- Consistentie tussen opdrachtbrief en bevestiging
- Voorbeeldbrieven

NEMACC Symposium

Maandag 16 december 2019

van 16.00 uur tot 18.00 uur

Stap 10 Conclusie en communicatie

- Heldere beschrijving van het object, doelstelling en de criteria
- Heldere samenvatting van de werkzaamheden
- Elementen assurance-rapport zie de betreffende standaarden
- Templates NBA
- Managementletter